

**Štátna veterinárna a potravinová správa
Slovenskej republiky
Botanická 17, 842 13 Bratislava**

**Zbierka pokynov
Štátnej veterinárnej a potravinovej správy
Slovenskej republiky**

Ročník: 2012
Číslo: 24/2011

V Bratislave, 21.12.2011

Obsah

Metodický pokyn

**Program prevencie, monitoringu a kontroly niektorých
transmisívnych spongiformných encefalopatií (TSE)
v Slovenskej republike pre rok 2012**

**Schválil: Prof. MVDr. Jozef Bíreš, DrSc.
ústredný riaditeľ**

Ministerstvo pôdohospodárstva a rozvoja vidieka SR
Dobrovičova č. 12, 812 66 Bratislava
Štátna veterinárna a potravinová správa SR
Botanická č. 17, 842 13 Bratislava

**Program prevencie, monitoringu a kontroly niektorých
transmisívnych spongiformných encefalopatií (TSE)
v Slovenskej republike pre rok 2012**

Predložil:

Prof. MVDr. Jozef Bireš, DrSc.

Hlavný veterinárny lekár SR

Schválil:

Ing. Zsolt Simon

**Minister pôdohospodárstva
a rozvoja vidieka SR**

Bratislava december 2011

Obsah

- I. Zákonné právomoci**
- II. Finančné zabezpečenie**
- III. Úlohy orgánov štátnej správy**
- IV. Program prevencie, monitoringu a kontroly niektorých tansmisívnych spongiformných encefalopatií (TSE)**
 - 1. Cieľ programu**
 - 2. Vymedzenie pojmov**
 - 3. História**
 - 4. Poučenie o chorobe**
 - 5. Systém hlásenia choroby**
 - 6. Špecifikovaný rizikový materiál**
 - 7. Evidencia zvierat**
 - 8. Všeobecné zásady programu**
 - 9. Prevencia a kontrola chorôb**
 - 10. Systém monitoringu bovinnej spongiformnej encefalopatie u hovädzieho dobytku a systém monitoringu TSE u oviec a u kôz**
 - 11. Laboratórna diagnostika**
 - 12. Oznamovanie a potvrdenie laboratórnych výsledkov vyšetrení**
 - 13. Dezinfekcia**
 - 14. Evidencia, vypracovanie plánu, plnenie plánu, zadávanie výsledkov vyšetrení do VISu, archivácia záznamov**
 - 15. Metodika na výkon úradných kontrol nad dodržiavaním programu**
- V. Prílohy**

I. Zákonné právomoci

Právny rámec pre Program prevencie, monitoringu a kontroly niektorých transmisívnych spongiformných encefalopatií (TSE) v Slovenskej republike na rok 2012 (ďalej len „**program TSE**“) je obsiahnutý v týchto dokumentoch:

- **Zákon č. 39/2007 Z. z.** o veterinárnej starostlivosti znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 39/2007 Z. z.“)
- **Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 999/2001** z 22. mája 2001, ktorým sa stanovujú pravidlá prevencie, kontroly a eradikácie niektorých prenosných spongiformných encefalopatií v platnom znení (ďalej len „nariadenie č. 999/2001/ES“)
- **Rozhodnutie Rady č. 90/424/EHS** z 26. júna 1990 o výdavkoch na veterinárnom úseku v platnom znení (ďalej len „rozhodnutie č. 90/424/EHS“)
- **Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 854/2004 z 29. apríla 2004**, ktorým sa stanovujú osobitné predpisy na organizáciu úradných kontrol produktov živočíšneho pôvodu určených na ľudskú spotrebu v platnom znení (ďalej len „nariadenie č. 854/2004/ES“)
- **Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 1069/2009** z 21. októbra 2009, ktorým sa ustanovujú zdravotné predpisy týkajúce sa vedľajších živočíšnych produktov a odvodených produktov určených pre ľudskú spotrebu a ktorým sa zrušuje nariadenie č. 1774/2002/ES (nariadenie o vedľajších živočíšnych produktoch) (ďalej len „nariadenie č. 1069/2009/ES“)
- **Rozhodnutie Komisie č. 2007/453/ES** z 29. júna 2007, ktorým sa stanovuje štatút členských štátov, tretích krajín alebo ich regiónov podľa rizika BSE (ďalej len „rozhodnutie č. 453/2007/ES“)
- **Rozhodnutie Komisie č. 2009/719/ES**, ktorým sa určitým členským štátom povoľuje prehodnotiť svoje ročné programy monitorovania BSE v platnom znení
- **Vykonávacie rozhodnutie Komisie 2011/358/EÚ** zo 17. júna 2011, ktorým sa mení a dopĺňa rozhodnutie 2009/719/ES, v ktorom sa určitým členským štátom povoľuje prehodnotiť svoje ročné programy monitorovania BSE
- **Nariadenie Komisie (EÚ) č. 142/2011**, ktorým sa vykonáva nariadenie č. 1069/2009, ktorým sa ustanovujú zdravotné predpisy týkajúce sa vedľajších živočíšnych produktov a odvodených produktov určených na ľudskú spotrebu v platnom znení
- **Vyhláška ministerstva pôdohospodárstva SR č. 371/2007 Z. z.** z 29. júla 2007, ktorou sa ustanovujú podrobnosti o identifikácii a registrácii oviec a kôz v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška MP SR č. 371/2007 Z. z.“)
- **Vyhláška ministerstva pôdohospodárstva SR č. 372/2007 Z. z.** z 29. júla 2007, ktorou sa ustanovujú podrobnosti o identifikácii a registrácii HD a o zmene vyhlášky MP SR č. 206/2007 Z. z. o klasifikácii jatočne opracovaných tiel HD, jatočne opracovaných tiel oviec, o odbornej príprave a osvedčení o odbornej spôsobilosti (ďalej len „vyhláška MP SR č. 372/2007 Z. z.“)
- **Vykonávacie Rozhodnutie Komisie 2011/807/EÚ**, ktorým sa schvaľujú ročné a viacročné programy a finančný príspevok Únie na eradikáciu, kontrolu a monitorovanie určitých chorôb zvierat a zoonóz predložené členskými štátmi na rok 2012 a nasledujúce roky
- **Sadzobník laboratórnej diagnostiky** Č.j. 2892/11-370 vydaný Štátnou veterinárnou a potravinovou správou SR s platnosťou od 1.1.2012
- **Nariadenie vlády SR č. 107/2008 Z. z.** z 12. marca 2008 o úhrade za vykonanie štátnych veterinárnych činností súkromnými veterinárnymi lekármi (ďalej len „nariadenie vlády č. 107/2008 Z. z.“)
- **Metodický pokyn financovania programov eradikácie, monitorovania a kontrol chorôb spolufinancovaných Spoločenstvom na rok 2012**, vydaný Štátnou veterinárnou a potravinovou správou Slovenskej republiky v súlade s rozhodnutím Únie, ktorým je každý rok schvaľovaná finančná spoluúčasť Únie v rozsahu pre jednotlivé schválené programy
- **Metodický pokyn č. 4/2003 verzia č 2** Štátnej veterinárnej a potravinovej správy Slovenskej

republiky zo dňa 19. 11. 2009 č. 2555/2009-370 na odber vzoriek na laboratórnu diagnostiku TSE a na ochranné opatrenia v laboratóriách pre prácu s materiálom TSE (ďalej len „metodický pokyn ŠVPS SR č. 4/2003“)

II. Finančné zabezpečenie

Finančné zabezpečenie programu TSE je realizované na základe platnej legislatívy zo štátneho rozpočtu Slovenskej republiky

- odber vzorky na monitoring
- balenie vzoriek, zasielanie vzoriek
- náklady súvisiace s analýzou vzoriek na uskutočnenie rýchlych a konfirmačných testov podľa sadzovníka laboratórnej diagnostiky pre príslušný rok

III. Úlohy orgánov štátnej správy

Program TSE schvaľuje Ministerstvo pôdohospodárstva a rozvoja vidieka SR (ďalej len „MP a RV SR“) na návrh hlavného veterinárneho lekára. Orgánom zodpovedným za dohľad a koordináciu orgánov zodpovedných za implementáciu programu je Štátna veterinárna a potravinová správa Slovenskej republiky (ďalej len „ŠVPS SR“). Príslušnými orgánmi zodpovednými za výkon a kontrolu programu sú regionálne veterinárne a potravinové správy (ďalej len „RVPS“).

IV. Program prevencie, monitoring a kontroly niektorých transmisívnych spongiformných encefalopatií (TSE)

1. Cieľ programu

Cieľom programu TSE je prevenciou, kontrolou, monitorovaním zabezpečiť bezpečnosť potravín a ochranu zdravia spotrebiteľa na celom území Slovenskej republiky.

Pri obchodovaní s inými krajinami garantovať bezpečné potraviny a krmivá. Udržať a zlepšiť si štatút krajiny podľa miery rizika BSE v zmysle rozhodnutia č. 2007/453/ES a v súlade s politikou Spoločenstva.

2. Vymedzenie pojmov

Na účely programu TSE sa použijú pojmy uvedené v nariadení č. 999/2001/ES a príslušných právnych predpisov, ktoré tvoria právny podklad tohto programu.

3. História

Už viac rokov je známe, že sa u ľudí a zvierat nezávisle na sebe vyskytujú rôzne prenosné spongiformné encefalopatie (ďalej len „TSE“). Bovinná spongiformná encefalopatia (ďalej len „BSE“) bola u hovädzieho dobytku (ďalej len „HD“) zistená v roku 1986 vo Veľkej Británii. V nasledujúcich rokoch bol zistený jej výskyt aj u iných druhov zvierat. Nový variant Creutzfeldt – Jakobovej choroby (ďalej len „CJD“) u ľudí bol popísaný v roku 1996. Hromadia sa dôkazy o tom, že pôvodca BSE u HD je veľmi podobný pôvodcovi nového variantu CJD u ľudí. Od roku 1990 prijalo Európske spoločenstvo viacero opatrení na ochranu zdravia ľudí a zvierat proti riziku BSE. Tieto opatrenia sú založené na bezpečnostných ustanoveniach a veterinárnych opatreniach. vzhľadom a mieru rizika niektorých TSE pre zdravie ľudí a zvierat bolo potrebné prijať a dodržiavať špecifické pravidlá na prevenciu, monitoring, kontrolu, zvládnutie a eradikáciu týchto ochorení.

4. Poučenie o chorobe

BSE

BSE je fatálna nervová choroba dospelého HD. Patologické zmeny, epizootológia a spôsob prenosu tejto choroby naznačujú, že BSE je jednou zo spongiformných encefalopátií zapríčinených priónmi. Experimentálne bola BSE prenesená na HD parenterálnou a orálnou cestou prostredníctvom nervového tkaniva z postihnutých jedincov. Klinický priebeh je rozmanitý, choroba môže prebiehať až niekoľko rokov.

Zvieratám podozrivým z nakazenia BSE sa rozumie živé, zabité alebo uhynuté zviera, ktoré vykazuje alebo vykazovalo nervové poruchy, alebo progresívne zhoršovania celkového stavu spojené s narušením centrálného nervového systému a u ktorého informácie získané na základe klinického vyšetrenia, reakcie na liečbu, vyšetrenie post mortem alebo laboratórne vyšetrenia ante alebo post mortem nedovoľujú stanoviť alternatívnu diagnózu. Podozrenie na BSE vzniká u HD, u ktorého bol pozitívny výsledok rýchleho testu špecifického pre BSE.

Scrapie (klusavka oviec)

Ide o chorobu zaradenú medzi TSE postihujúce malé prežúvavce. Scrapie môže byť prenesená z jedného zvierat'a na druhé prostredníctvom kontaminovaného prostredia alebo z bahnice na jahňa. Klinické príznaky sa obvykle objavujú u zvierat vo veku od 2 do 5 rokov a zahŕňajú opakované škriabanie tela, šúchanie si tela o predmety, zmeny v správaní, depresiu, podráždenosť, agresivitu, chvenie a nekoordinované pohyby. Choroba končí úhynom zvierat'a.

Známa existencia prirodzeného výskytu scrapie v populácii domácich oviec počas uplynulých dva a pol storočia a neúspech mnohých experimentov dokázať epidemiologickú spojitosť medzi scrapie a spongiformnými encefalopátiami u ľudí poskytujú významný dôkaz nízkeho rizika pre ľudí.

Atypická scrapie

V roku 1998 bol v Nórsku zaznamenaný výskyt choroby scrapie u oviec označenej ako Nor98, ktorá sa svojím priebehom odlišovala od dovtedy známych foriem scrapie, na základe čoho bola označená ako „atypická“ forma scrapie. Od roku 2002, keď bol v EÚ zavedený aktívny monitoring TSE u malých prežúvavcov boli aj v ďalších krajinách diagnostikované nové prípady atypických foriem scrapie, ktoré sa odlišovali aj od pôvodnej formy Nor98. V súvislosti s touto situáciou bolo potrebné zaviesť jednotné pravidlá pre definovanie rôznych foriem TSE u malých prežúvavcov (*Opinion of the Scientific Panel on Biological Hazards on classification of atypical Transmissible Spongiform Encephalopathy (TSE) cases in Small Ruminants, The EFSA Journal (2005) 276, 1-30*).

V súčasnosti prebieha neustály výskum nových foriem TSE v populácií malých prežúvavcov.

5. Systém hlásenia choroby

Na základe § 37 ods. 2 písm. a) zákona č. 39/2007 Z. z. je vlastník, držiteľ zvierat povinný bezodkladne hlásiť orgánu veterinárnej správy každé podozrenie na chorobu a úhyn zvierat'a a umožniť jeho vyšetrenie.

V prípade porušenia zákona, dopustí sa vlastník, držiteľ podľa § 48 predmetného zákona priestupku a podľa § 50 správneho deliktu.

Podľa § 18 ods. 1 písm. a) zákona 39/2007 Z. z. hlavný veterinárny lekár hlási do 24 hodín priamo Európskej komisii a členským štátom každý indexový (primárny) prípad TSE a

podľa ods. 2 hlási v prvom pracovnom dni každého týždňa (sekundárne) prípady TSE Európskej komisii a všetkým členským štátom.

V zmysle článku 6 ods. 2 nariadenia č. 999/2001/ES, každý členský štát prostredníctvom Stáleho veterinárneho výboru informuje Európsku komisiu a ostatné členské štáty o výskyte TSE inej než BSE.

6. Špecifikovaný rizikový materiál

6.1 Definícia

Špecifikovaný rizikový materiál (ďalej len „ŠRM“) je podľa Prílohy V nariadenia č. 999/2001/ES:

a) z hovädzie dobytky:

- lebka okrem čeľuste vrátane mozgu, očí a miechy zvierat starších ako 12 mesiacov
- chrbtica okrem chvostových stavcov, tŕňovitých a priečnych výbežkov krčných, hrudníkových a driekových stavcov, stredného krížového hrebeňa a krídel krížovej kosti, ale vrátane dorzálnych koreňových uzlín zvierat starších ako 30 mesiacov a
- mandle, črevá od dvanástorníka po konečník a mezentérium zvierat každého veku.

b) z oviec a kôz:

- lebka vrátane mozgu a očí, mandle a miecha zvierat starších ako 12 mesiacov a lebo s prerezanými trvalými rezákmi a
- slezina a ileum zvierat každého veku.

6.2 Odstraňovanie, označovanie a likvidácia ŠRM

– v zmysle bodu 4. Prílohy V nariadenia č. 999/2001/ES

V Slovenskej republike sa ŠRM pri jatočnom opracovaní tiel zvierat na bitúnkoch a rozrábkarňach triedi do označených nádob v zmysle HACCP. Za správnosť označenia je zodpovedný producent odpadu. ŠRM je zaradený do vedľajších živočíšnych produktov (ďalej len „VŽP“) materiálu kategórie 1 a na nádobe, v ktorej je umiestnený musí byť nasledovne slovné označenie „**materiál kategórie 1 určené len na likvidáciu/ len na odstránenie**“ ŠRM musí byť okrem toho v uvedených nádobách aj farebne označený (poliaty neumývateľnou farbou).

7. Evidencia zvierat

Základnou podmienkou pri plnení programu je identifikácia a registrácia HD, oviec a kôz v znení § 19 zákona č. 39/2007 Z. z., podľa ktorého zvieratá musia byť identifikované a ich identifikačné údaje sa musia viesť v Centrálnej evidencii hospodárskych zvierat (ďalej len „CEHZ“).

Podrobnosti o identifikácii HD sú uvedené vo vyhláške MP SR č. 372/2007 Z. z. a identifikácia oviec a kôz vo vyhláške MP SR č. 371/2007 Z. z.

V súlade s týmito vyhláškami sú všetky zvieratá identifikované jedinečným číslom počas celého svojho života.

Všetky hospodárstva - farmy kde sú držané HD, ovce a kozy musia byť registrované v databáze CEHZ.

8. Všeobecné zásady programu

Pravidlá prevencie, kontroly, monitoringu TSE sa vykonávajú na celom území SR a sú

záväzné pre všetky zainteresované subjekty a na základe legislatívnych pravidiel Spoločenstva priamo uplatňované v praxi.

9. Prevencia a kontrola chorôb

ŠVPS SR vydala zákaz skrmovania živočíšnych múčok zo zvierat pre všetky hospodárske zvieratá na produkciu potravín od 1.3.2004.

Za týmto účelom sa vykonáva úradná kontrola:

- hospodárstiev spojená s kontrolou dodržiavania zákazu skrmovania mäsokostných múčok a spracovaných živočíšnych bielkovín
- výrobní krmív z dôvodu zabránenia krížovej kontaminácie pri výrobe krmív a krmných zmesí určených pre rôzne druhy zvierat
- bezpečného odstraňovanie ŠRM v zmysle Prílohy V nariadenia č. 999/2001/ES a jeho následné neškodné odstraňovanie v zmysle nariadenie č. 1069/2009/ES
- vykonávaná úradným veterinárnym lekárom – veterinárnym inšpektorom (ďalej len „veterinárny inšpektor“), zvierat v hospodárstvach v rozsahu a podľa rozhodnutia príslušnej RVPS a ŠVPS SR.

10. Systém monitoringu BSE u hovädzieho dobytku a systém monitoringu TSE u oviec a kôz

Cieľom tohto systému je zjednodušiť, zefektívniť a hlavne naplniť podmienku nariadenia č. 999/2001/ES v zmysle aktívneho a pasívneho dohľadu.

10.1 História monitoringu v SR

ŠVS SR a ŠVPS SR:

- 19. júna 1990 smernica č. 1500/1990 o opatreniach proti BSE
- 13. augusta 1998 doplnok č. 1/98, ktorý stanovoval pravidlá pri prevencii, diagnostike a zdoľávaní nákazy BSE
- 10.4.2001 Príkazný list č.4 Zapracované zmeny a doplnky (Úplne znenie) 20.6.2001
- 3. júla 2001 dokument č. 3901/01-220 „Monitoring BSE v SR“
- 18 septembra 2002 v prílohe 1, smernice ŠVPS SR č. 8764 – 250 „Monitoring TSE u oviec a kôz v SR“
- 20.3.2003 Metodický pokyn č. 4/2003 na odber vzoriek, na laboratórnu diagnostiku TSE, na ochranné opatrenia v laboratóriách pre prácu s materiálom TSE
- 26.7.2007 „Monitoring a eradikácia TSE č. 2171/07-264“ - usmernenie
- 30.1.2008 „Monitoring scrapie na Slovensku v roku 2008 č. 207/08-264“ - usmernenie
- december 2009 Program prevencie, monitoringu a kontroly niektorých transmisívnych spongiformných encefalopatií (TSE) v Slovenskej republike pre rok 2010
- dňa 22.2.2010 “Monotoring TSE – usmernenie pre rok 2010”
- 12.1.2011 Metodický pokyn ŠVPS SR č. 6/2011 Program prevencie, monitoringu a kontroly niektorých transmisívnych spongiformných encefalopatií (TSE) v Slovenskej republike pre rok 2011
- 8.7.2011 Metodický pokyn ŠVPS SR č. 6/2011 Program prevencie, monitoringu a kontroly niektorých transmisívnych spongiformných encefalopatií (TSE) v Slovenskej republike pre rok - 2011 zmena č. 1
- 20.9.2011 usmernenie ŠVPS SR č. 2194/2011-267 Výkon kontrol v súvislosti so zrušením § 7 zákona č. 39/2007 – presun kompetencií z KVPS na RVPS a ŠVPS SR ku kontrole dodržiavania programu monitoringu TSE

Tieto dokumenty určili pravidlá prevencie, kontroly a eradikácie niektorých TSE v zmysle nariadenia č. 999/2001/EU sa uplatňovali v praxi.

10.2 Monitoring BSE u HD

10. 2. Monitoring BSE u HD

Rozsah vyšetovania

1. HD zabitý na ľudskú výživu - bitúnky

- všetky zvieratá staršie ako 72 mesiacov
- všetky zvieratá nutne zabité staršie ako 48 mesiacov
- všetky zvieratá staršie ako 48 mesiacov, u ktorých sa počas ante-mortem prehliadky na bitúnku zistia príznaky akéhokoľvek ochorenia

2. HD zabitý na ľudskú výživu pre vlastnú spotrebu

- všetky zvieratá staršie ako 72 mesiacov
- všetky zvieratá nutne zabité staršie ako 48 mesiacov

3. HD, ktorý nebol zabitý na ľudskú výživu

- všetky zvieratá staršie ako 48 mesiacov, ktoré uhynuli alebo boli usmrtené (majiteľom, inou osobou alebo predátorom) s výnimkou zvierat usmrtených v rámci epidémie, ako je napr. slintačka a krívačka, antrax, hromadný úhyn v dôsledku intoxikácie, prírodné katastrofy (blesk, povodeň, požiar).

Územne príslušná RVPS zodpovedá, riadi monitoring u HD vo svojom regióne a zabezpečí:

- a. úradné vzorky od uhynutých zvierat – odoberá veterinárny inšpektor RVPS alebo súkromný veterinárny lekár (ďalej len „SVL“) poverený dohľadom v zmysle zmluvy o vykonaní štátnych veterinárnych činností s príslušnou RVPS,
- b. úradné vzorky od zvierat zdravých, zabitých u chovateľa na súkromnú domácu spotrebu „domáca zabíjačka“ (DZ) odoberá veterinárny inšpektor RVPS alebo SVL ak RVPS požiada SVL o odber,
- c. úradné vzorky od naliehavo zabitých (NP) u chovateľa ak nie sú určené na súkromnú domácu spotrebu odoberá veterinárny inšpektor RVPS alebo SVL ak RVPS požiada SVL o odber,
- d. úradné vzorky od naliehavo zabitých (NP) u chovateľa ak sú určené na súkromnú domácu spotrebu odoberá veterinárny inšpektor RVPS alebo SVL ak RVPS požiada SVL o odber,
- e. úradné vzorky z naliehavo zabitých zvierat (NP) a zo zvierat zabitých na ľudskú spotrebu na bitúnku odoberá len veterinárny inšpektor alebo úradný veterinárny asistent RVPS. *(Ak sa zvieratá zabijú na farme, vykrví a vykolí a hneď sa prepraví na najbližší bitúnok s kožou a so všetkými vnútornosťami a tam dochádza k jeho posúdeniu a odberu vzoriek na BSE sa zvieratá započítajú ako NP na bitúnku).*

10.3 Monitoring TSE u oviec a kôz

Rozsah vyšetovania

1. ovce a kozy z neinfikovaných chovov zabitú ako zdravé na bitúnku

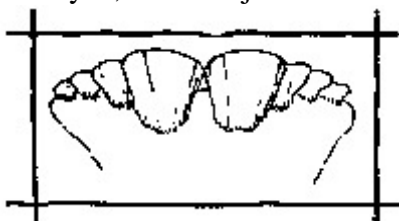
- **u zdravo zabitých zvierat na bitúnku oviec a kôz starších ako 18 mesiacov** alebo tých, ktoré majú viac ako dva trvalé rezáky prerezané cez ďasno.

Územne príslušná RVPS zabezpečí odber úradných vzoriek na **bitúnoch**, ktoré zabíjajú ovce a kozy, **od zdravých zvierat z neinfikovaných chovov v počte 10 ks z každého hospodárstva tak, aby**

- Ø sa predišlo nadmernému zastúpeniu nejakej skupiny zvierat so zreteľom na pôvod, vek, plemeno, produkčný typ,
- Ø sa vyhlo odoberaniu vzoriek z rovnakého stáda (opakovanému odberu po sebe)
- Ø a odber bol vykonaný rovnomerne v priebehu roka.

2. **ovce a kozy uhynuté, usmrtené, naliehavo zabitú alebo zabitú ako domáce zabíjačky na farme z neinfikovaných chovov**

- monitoring na výskyt scrapie **u oviec** predstavuje odber vzoriek z uhynutých a usmrtených alebo zabitých na farme **oviec starších ako 18 mesiacov** alebo tých, ktoré majú viac ako dva trvalé rezáky prerezané cez d'asno,
- z uhynutých a usmrtených alebo zabitých na farme **kôz starších ako 18 mesiacov** alebo tých, ktoré majú viac ako dva trvalé rezáky prerezané cez d'asno.

Územne príslušná RVPS určí hospodárstva pre odbery vzoriek od uhynutých oviec a od oviec naliehavo zabitých neurčených na ľudskú spotrebu z neinfikovaných chovov - všetkých ŠCH a RCH oviec a z ÚCH s počtom nad 100 ks oviec a z chovov kôz v zmysle rozpisu, z ktorých budú odobraté úradné vzorky **v určenom množstve**.

Územne príslušná RVPS zodpovedá za naplánovanie a splnenie naplánovaných počtov odberov v určenom množstve **od uhynutých zvierat alebo naliehavo zabitých neurčených na ľudskú spotrebu nad 18 mesiacov veku alebo tých, ktoré majú viac ako dva trvalé rezáky prerezané cez d'asno tak, aby bol splnený sumárne plánovaný počet týchto odberov na RVPS tak aby:**

- Ø sa predišlo nadmernému zastúpeniu nejakej skupiny zvierat so zreteľom na pôvod, vek, plemeno, produkčný typ,
- Ø sa vyhlo odoberaniu vzoriek v rovnakom stáde (opakovanému odberu po sebe) v neindikovanom prípade.

Počet odobratých vzoriek z uhynutých oviec nad 18 mesiacov veku alebo naliehavo zabitých oviec neurčených na ľudskú spotrebu nad 18 mesiacov veku alebo tých, ktoré majú viac ako dva trvalé rezáky prerezané cez d'asno v hospodárstve s chovom OVIEC, podľa skutočného stavu zvierat, ktorý je vykazovaný v CEHZ v danom hospodárstve:

- Ø 1 - 2 vzorky, kde je počet zvierat v hospodárstve menší ako 50 ks (šľachtiteľské a rozmnožovacie chovy),
- Ø 2 – 3 vzorky, kde je počet zvierat v hospodárstve od 51 do 100 ks (šľachtiteľské a rozmnožovacie chovy),
- Ø od 3 do 4 vzoriek v hospodárstve, kde je počet zvierat od 101 do 1 000 ks,
- Ø od 4 do 6 vzoriek, kde je počet zvierat v hospodárstve od 1 001 ks do 2 000 ks,
- Ø od 5 do 8 vzoriek, kde je počet zvierat v hospodárstve nad 2 001 ks.

Počet odobratých vzoriek uhynutých kôz nad 18 mesiacov veku alebo naliehavo zabitých kôz nad 18 mesiacov veku neurčených na ľudskú spotrebu alebo tých, ktoré majú viac ako dva trvalé rezáky prerezané cez d'asno v hospodárstve z chovom KÔZ:

- Ø 1 vzorka, kde je počet zvierat v hospodárstve menší ako 20 ks,
- Ø 2-3 vzorky, kde je počet zvierat v hospodárstve od 21 do 100 ks,
- Ø 3-4 vzorky, kde je počet zvierat v hospodárstve 101 ks a viac.

V prípade potreby RVPS určí náhradné hospodárstva pre obder vzoriek tak, aby bol splnený celkový plánovaný počet odberov za RVPS v zmysle schváleného plánu VPO.

3. ovce a kozy z infikovaného chovu

3.1 počas nariadených opatrení na eradikáciu ochorenia:

- **u všetkých zdravo zabitých zvierat na bitúnku starších ako 18 mesiacov** alebo tých, ktoré majú viac ako dva trvalé rezáky prerezané cez d'asno.
- **u všetkých uhynutých a usmrtených zvierat starších ako 18 mesiacov** alebo tých, ktoré majú viac ako dva trvalé rezáky prerezané cez d'asno.

3.2 počas celého obdobia po eradikácii určených zvierat a platnosti nariadených opatrení podľa § 8 ods. 3 písm. e) zákona č. 39/2007 Z. z.

- **u všetkých uhynutých alebo usmrtených zvierat starších ako 18 mesiacov** alebo tých, ktoré majú viac ako dva trvalé rezáky prerezané cez d'asno
- **u všetkých zvierat zabitých na bitúnku** alebo pre vlastnú spotrebu starších ako 18 mesiacov alebo tých, ktoré majú viac ako dva trvalé rezáky prerezané cez d'asno

Aktuálne informácie o potvrdených prípadoch a infikovaných chovoch sú na www.svssr.sk

Územne príslušná RVPS zodpovedá, riadi monitoring u oviec a kôz vo svojom regióne a zabezpečí:

- a. úradné vzorky od uhynutých zvierat – môže odobrať veterinárny inšpektor RVPS alebo SVL
- b. úradné vzorky od zvierat zdravých - zabitých u chovateľa na súkromnú domácu spotrebu - domáca zabíjačka (DZ) môže odobrať veterinárny inšpektor RVPS alebo SVL, ak RVPS požiada SVL o odber,
- c. úradné vzorky od naliehavo zabitých zvierat (NP) u chovateľa určených na súkromnú domácu spotrebu (DZ) môže odobrať veterinárny inšpektor RVPS alebo SVL, ak RVPS požiada SVL o odber,
- d. úradné vzorky od naliehavo zabitých zvierat (NP) u chovateľa neurčených na súkromnú domácu spotrebu (DZ) môže odobrať veterinárny inšpektor RVPS alebo SVL, ak RVPS požiada SVL o odber,
- e. úradné vzorky zo zvierat zabitých na ľudskú spotrebu zo zdravých zvierat zabitých na bitúnku z neinfikovaných a z infikovaných chovov na bitúnku odoberá veterinárny inšpektor alebo úradný veterinárny asistent RVPS.

10. 4. Monitoring priónového proteínového genotypu u oviec pre kodóny 136, 141, 154 a 171

ŠVPS SR pre každý kalendárny rok usmerní vybrané RVPS na zabezpečenie odoberú minimálne **60 vzoriek** z mozgového kmeňa zo **zvierat zdravých, zabitých na ľudskú spotrebu starších ako 18 mesiacov**. Veterinárni inšpektori RVPS na bitúnku po odbere vzorky vyplnia *žiadanku na laboratórne vyšetrenie TSE a dôvod vyšetrenia vyznačia v žiadanke* □ *monitoring* a aj žiadanku na genotypizáciu v ktorej označia ako dôvod vyšetrenia □ *monitoring na genotypizáciu pre kodóny 136, 141, 154 a 171* (www.svssr.sk/dokumenty/zakladne_info/10_LD_10-01.pdf). Vzorky sa musia odoberať tak, aby boli reprezentatívne z oviec pochádzajúcich z celého územia SR a aby z každého chovu zabíjaného na príslušnom bitúnku bola odobraná len jedna vzorka podľa farmy pôvodu. Národné referenčné laboratórium pre TSE vo Zvolene (ďalej len „NRL TSE”) bude vyšetrovať *monitoring a genotypizáciu* kodónov a koordinovať vyšetrenia tak, že

po doručení vzoriek do laboratória môže upozorniť RVPS zasielajúcu vzorku, že vzorka z chovu doručenia už bola v kalendárnom roku vyšetrená a z toho dôvodu nebude súčasne doručená vzorka vyšetrená.

NRL TSE vyberie na vyšetrenie **40 vzoriek od uhynutých oviec** doručených na vyšetrenie v rámci monitoringu TSE. Výber bude realizovať tak, aby bolo monitorované čo najväčšie územie SR.

11 Odber vzoriek na vyšetrenie

11.1 Odber vzoriek

Odber vzoriek určených na vyšetrenie prítomnosti TSE musí byť vykonaný podľa posledného vydania Manuálu štandardov na diagnostické testy a vakcíny Medzinárodného úradu pre nákazy (OIE). Vzorky musia byť označené tak, aby identifikovali príslušné zviera. Odber vzoriek zabezpečí príslušná RVPS. Toto platí aj v prípade odberu vzoriek na základe objednávky iného subjektu (majiteľ, bitúnok).

Na vyšetrenie za zasiela

- a) **celá hlava z uhynutého zvierat'a (s kožou a vždy s ušnými známami)**
- pri podozrení na TSE (suspektný prípad)
 - pri podozrení na besnotu
 - **z infikovaných hospodárstiev na TSE**
 - z neinfikovaných hospodárstiev na TSE iba vo výnimočných prípadoch a so súhlasom RVPS alebo nariadené RVPS.

Oddelenie hlavy v hlavovom kĺbe zo zvierat'a uhynutého zvierat'a musí byť vykonané tak, aby došlo čo k najmenšiemu množstvu odrezkov mäsa a ďalších tkanív zvierat'a a aby bolo zabránené výtoku telových tekutín do vonkajšieho prostredia.

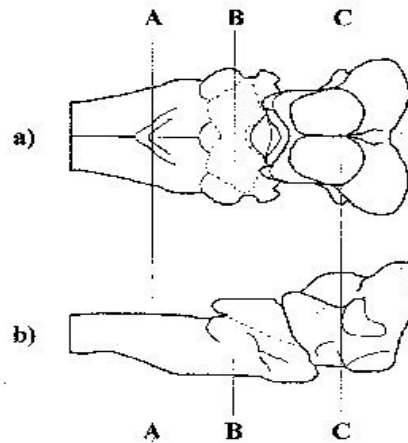
b) **časť mozgového kmeňa s neporušenou oblasťou OBEX spolu s časťou predĺženej miechy u hovädzieho dobytká**

c) **časť mozgového kmeňa s neporušenou oblasťou OBEX spolu s časťou predĺženej miechy a malého mozgu (mozoček) u oviec a kôz.**

Pri odbere časti mozgového kmeňa s neporušenou oblasťou OBEX cez foramen magnum špeciálnou lyžicou sa postupuje nasledovne:

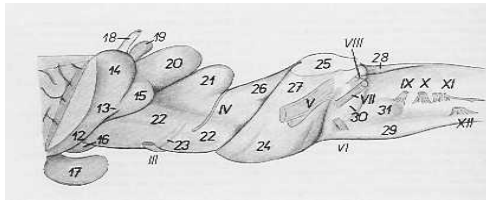
- oddelenú hlavu umiestnime v obrátenej polohe (temennou kosťou smerom dolu)
- manuálne uvoľníme časť miechy, ktorá vyčnieva z obnaženého tylového otvoru od mozgovej pleny a odstránime prípadné krvné zrazeniny
- vsunieme špeciálnu odberovú lyžičku do priestoru medzi miechou a pevnou plenou v uhle asi 45 ° a zasunieme 7-8 cm smerom dolu a súčasne dopredu
- rotáciou lyžičky uvoľníme postranné vetvy nervových zväzkov
- narovnaním lyžičky do vodorovnej polohy a pohybom mierne vpred oddelíme potrebnú časť mozgového kmeňa (obrázok 1, 2) a vyberieme vytiahnutím lyžičky
- odobratý materiál vložíme do prepravnej nádoby.

Vzorky mozgového tkaniva musia byť vybraté tak skoro po smrti, ako je to možné.

Obrázok 1.

Mozgový kmeň po odstránení mozočku z a) dorzálneho, b) laterálneho pohľadu. Odporúčaná úroveň rezov: A-A = úroveň obex, B-B = úroveň pedunculus cerebellaris caudalis, C-C = stredný mozog - úroveň colliculus rostralis (Manual standards for diagnostics tests, OIE, 2000)

Obrázok 2.

Mozgový kmeň z laterálnej strany. 20 - colliculus rostralis, 24 - pons, 27 - Pedunculus cerebellaris caudalis (Popesko: Atlas topografickej anatómie, 1980)

11.2 Zabezpečenie odberu vzoriek

a) **prevádzkovateľovi potravinárskeho podniku (PPP) – bitúnok, ktorý zabíja HD nariadiť** pred začatím zabíjania predložiť:

- zoznam zvierat určených na zabitie podľa ušných čísiel „Doklad o premiestnení HD“
- pasy HD podľa jednotlivých fariem.

Na základe tohto zoznamu zabezpečiť odber úradných vzoriek od zvierat od ktorých musia byť odobraté vzorky, vystaviť „Protokol z dennej jatočnej prehliadky mäsa v rámci monitoringu TSE“ príloha č. 5 a vyplniť žiadanky.

Každý deň po skončení zabíjania skontrolovať na základe vyššie uvedeného zoznamu dodržanie rozsahu vyšetrenia podľa bodu 1. ods. 10.2.

b) **prevádzkovateľovi potravinárskeho podniku - bitúnku ktorý zabíja malé prežúvavce nariadiť** pred začatím zabíjania oviec alebo kôz pochádzajúcich z infikovaných chovov (s potvrdeným prípadom scrapie a nariadenými opatreniami)

- predložiť zoznam zvierat určených na zabitie podľa ušných čísiel „Doklad o premiestnení oviec / kôz“,
- po skončení zabíjania predložiť zoznam skutočne zabitých zvierat inšpektorovi RVPS vykonávajúcemu dozor.

Na základe tohto zoznamu zabezpečiť odber úradných vzoriek od zvierat starších ako 18 mesiacov alebo tých, ktoré majú viac ako dva trvalé rezáky prerezané cez d'asno, vystaviť

záznamu o odobratí vzorky „Protokol z dennej jatočnej prehliadky mäsa v rámci monitoringu TSE“ príloha č. 5 a vyplniť žiadanky.

Každý deň po skončení zabíjania skontrolovať na základe vyššie uvedeného zoznamu dodržanie rozsahu vyšetrenia podľa bodu 3. ods. 10.3.

c) **v prípade eradikácie ochorenia TSE u oviec a kôz v infikovanom hospodárstve sa od zvierat, ktoré sú určené na likvidáciu utratením a následne neškodne odstránené v schválenom spracovateľskom závode sa odoberú vzorky na vyšetrenie TSE v predpísanom počte podľa prílohy III, kapitola A, časť II. Monitorovanie oviec a kôz, bod 5 nariadenia č. 999/2001/ES.**

11.3 Opatrenia po odbere vzorky na bitúnku

- a) HD, ovce, zabité a určené na ľudskú výživu sa nesmú označiť značkou zdravotnej neškodnosti dovtedy, kým veterinárny inšpektor na bitúnku nedostane správu s negatívnym výsledkom rýchleho testu na TSE zo všetkých odobratých vzoriek v danom dni alebo ak je zavedený systém, že žiadna časť vyšetreného zvierat'a nesúca zdravotné označenie neopustí bitúnok skôr, ako sa získa negatívny výsledok rýchleho testu zo všetkých vzoriek odobratých v daný deň je ich možné označiť
- b) všetky časti tela zvierat'a vyšetrovaného na TSE, vrátane kože musia byť umiestnené pod úradným dozorom až do obržania negatívneho výsledku rýchleho testu na TSE, okrem ŠRM a tiel zvierat neškodne odstránených v schválenom spracovateľskom závode.

11.4 Balenie a preprava vzoriek

V prípade zasielania celej hlavy na vyšetrenie sa hlava vloží do nepriepustného obalu a označí identifikačným číslom zvierat'a.

Vzorky predĺženej miechy sa vložia do prepravnej nádobky (označenej číslom zvierat'a) a do transportného termoboxu s chladiacou vložkou určeného iba pre prepravu mozgového tkaniva určeného na vyšetrenie BSE.

Každú vzorku odoslanú do NRL TSE musí sprevádzať riadne vyplnená žiadanka na laboratórne vyšetrenie TSE. Za riadne vyplnenie žiadanky zodpovedá odosielajúci veterinárny inšpektor príslušnej RVPS, alebo úradný veterinárny lekár poverený príslušnou RVPS, ktorý odoberal vzorku. V prípade podozrivých zvierat (1 zviera) je potrebné vyplniť na každú vzorku samostatnú žiadanku a vyznačiť, že sa jedná o zviera podozrivé z TSE. V prípade podozrenia na TSE postup konzultovať s NRL TSE. Identifikácia HD, oviec a kôz musí spĺňať predpoklady dôsledného vystopovania veku, plemena, chovu a okresu pôvodu. RVPS zabezpečí dostatočné množstvo obalových materiálov a odberových súprav pre vykonanie odberov.

Vzorky sa odosielajú na laboratórne vyšetrenie bezprostredne po ukončení odberu od určených zvierat na vyšetrenie. Vzorky musia byť skladované a prepravované za takých podmienok, aby nedošlo k ich znehodnoteniu (skladované v chladničke a prepravované v termoboxoch s chladiacimi vložkami). Tieto termoboxy musia byť vyčlenené a označené pre tento účel. Každú vzorku musí sprevádzať aktuálna žiadanka (www.svssr.sk/dokumenty/zakladne_info/10_LD_10-01.pdf).

Prepravu vzoriek odobratých na bitúnku na vyšetrenia TSE zabezpečuje prevádzkovateľ bitúnku v zmysle nariadenia nariadenie č. 854/2004/ES.

Prepravu vzoriek zo zberných miest na laboratórne vyšetrenie zabezpečí NRL TSE alebo RVPS.

12. Laboratórna diagnostika

Vyšetrenie vzoriek v rámci monitoringu TSE vykonáva NRL TSE podľa prílohy X nariadenia (ES) č. 999/2001.

NRL TSE vedú databázu, ktorá obsahuje nasledovné informácie:

- a) registračné čísla všetkých fariem zaradených do programu (CEHZ) s uvedením plemena a počtu zvierat,
- b) identifikačné čísla individuálnych zvierat, od ktorých bola odobratá vzorka,
- c) výsledky laboratórných testov na TSE.

NRL TSE je zodpovedný za národnú databázu vykonaných vyšetrení na genotypizáciu. Poskytuje údaje o vykonaných testoch ŠVPS SR a EÚ v zmysle prílohy X nariadenia č. 999/2001/ES.

Laboratórium sa riadi postupmi uvedenými v metodickom pokyne ŠVPS SR č. 4/2003.

12.1. Oznamovanie a potvrdenie a zasielanie laboratórných výsledkov vyšetrení

12.2 Oznamovanie

- negatívny výsledok testu na TSE, laboratórium oznámi príslušnej RVPS telefonicky, faxom, poštovou zásielkou alebo elektronickou poštou (e-mailom).
- dubiózny alebo pozitívny výsledok testu na TSE získaný akoukoľvek schválenou metódou, nahlási laboratórium okamžite
 - na RVPS, ktorá vzorku odoslala,
 - na ŠVPS SR (telefónom, faxom, e-mailom),
 - a zabezpečí prepravu vzorky na ďalšie vyšetrenie k potvrdeniu výsledku do konfirmačného laboratória.

Každý dubiózny alebo pozitívny výsledok testu TSE získaný v rýchlom teste musí byť potvrdený vyšetrením vzorky pomocou schválených konfirmačných metód v schválenom NRL TSE.

Po oznámení a doručení dubiózneho alebo pozitívneho výsledku testu na TSE postupuje pri ich riešení RVPS podľa pohotovostného plánu na TSE.

12.3 Zasielanie laboratórných výsledkov

NRL TSE zašle výsledky laboratórných vyšetrení minimálne jeden krát za 10 dní na príslušnú RVPS, ktorá vzorku odobrala a 1 krát za mesiac na RVPS miesta pôvodu zvierat a v prípade, keď bola vzorka odobratá na bitúnku.

13. Dezinfekcia

Na dezinfekciu sa použijú registrované prípravky schválené Ústavom štátnej kontroly veterinárnych biopreparátov a liečiv www.uskvbl.sk.

14. Evidencia, vypracovanie a plnenie plánu, zadávanie úkonov a výsledkov vyšetrení do veterinárneho informačného systému (ďalej len „VIS“) archivácia záznamov

Každá RVPS je povinná vypracovať plán odberu vzoriek na vyšetrenie TSE v zmysle Programu monitoringu TSE pre rok 2012 a vypracovaný plán podľa jednotlivých druhov zvierat, úkonov a príslušných kódov k týmto úkonom a zaradeniafariem podľa plemenárskych kritérií (ŠCH, RCH, ÚCH) vložiť do VIS.

RVPS je povinná zabezpečiť splnenie vypracovaného plánu za jednotlivé hospodárstva ale predovšetkým **sumárne za RVPS v počte vyšetrených vzoriek podľa jednotlivých druhov zvierat - HD, oviec a kôz.**

V prípade potreby RVPS určí náhradné hospodárstva oviec a kôz pre obder vzoriek na vyšetrenie TSE tak, aby bol splnený celkový plánovaný počet odberov na RVPS v zmysle schváleného plánu (z uhynutých alebo naliehavo zabitých určených na ľudskú spotrebu vo veku nad 18 mesiacov alebo tých, ktoré majú viac ako dva trvalé rezáky prerezané cez d'asno).

Každá RVPS je povinná zabezpečiť úplné a správne zaznamenanie každého úkonu odberu úradnej vzorky od HD na BSE a od oviec a kôz na TSE, úradným veterinárnym lekárom RVPS do VIS podľa Programu veterinárnej prevencie a ochrany na rok 2012.

Pokiaľ je odobratá vzorka na bitútku, zápis úkonu do VIS vykoná veretinárny inšpektor príslušnej RVPS podľa chovu pôvodu zvierat'a.

14.1 Evidencia

RVPS zabezpečí a vedie nasledujúcu evidenciu v súvislosti s programom TSE:

- a) evidenciu hlásení chovateľ'a o úhyne zvierat podľa § 37 ods. (2) zákona č. 39/2007 Z. z.
- b) evidenciu doručenia vzorky doručenia na RVPS
- c) evidenciu hlásení o zabíjaní HD, oviec a kôz na ľudskú spotrebu v zmysle § 23 zákona č. 39/2007 Z. z.
- d) evidenciu žiadaní na laboratórne vyšetrenie a protokolov o výsledkoch laboratórných vyšetrení na BSE súvisiacich s vyšetreniami HD podľa bodu 10.2
- e) evidenciu žiadaní na laboratórne vyšetrenie a protokolov o výsledkoch laboratórných vyšetrení na TSE súvisiacich s vyšetreniami oviec a kôz podľa bodu 10.3

14.2 Archivácia

14.2.1 RVPS uchováva minimálne po dobu siedmich rokov:

- a) evidenciu dokumentov o počte, druhoch a kategóriách zvierat, podliehajúcich obmedzeniam premiestňovania v súvislosti s TSE,
- b) evidenciu o počte, druhoch a kategóriách zvierat, ktoré boli v karanténe z dôvodu dovozu týchto zvierat z krajín s výskytom TSE,
- c) evidenciu a kópie žiadaní na veterinárne laboratórne vyšetrenia a protokoly o výsledkoch laboratórných vyšetrení zvierat na TSE podľa druhu, počty a identifikáciu zvierat, od ktorých boli odobraté vzorky v rámci programu a aj údaje o veku, plemene a anamnéze,
- e) evidenciu o počte brakovaných oviec z dôvodu chronického chradnutia, vek, klinické príznaky každého laboratórne vyšetreného zvierat'a,
- f) počty zvierat a záznamy o výsledkoch vykonaných klinických a epidemiologických šetrení zvierat, ktoré patria do kohorty a ich protokoly o výsledkoch vyšetrení na BSE.

14.2.2 Laboratórium

NRL TSE musí 7 rokov uchovávať všetky záznamy vyšetrení v samostatných pracovných knihách, obzvlášť laboratórne protokoly (pracovné zošity), parafinové bločky a fotografie metódy Western Blott a v zmysle v metodického pokynu ŠVPS SR č. 4/2003 – verzia č. 2

z 19.11.2009 (ďalej len „metodický pokyn č.4/2003“).

15. Metodika na výkon úradných kontrol nad dodržiavaním programu TSE

RVPS vykonáva vlastné úradné kontroly nad dodržiavaním programu TSE

- a) u uhynutých zvierat
- b) u zvierat zabitých na ľudskú spotrebu na farmách

A. Metodika a predmet úradnej kontroly BSE u HD:

§ dodržiavanie monitoringu BSE u uhynutého hovädzieho dobytká a u hovädzieho dobytká zabitého na ľudskú spotrebu na farmách

§ cieľ kontroly – včasné odhalenie zvierat subpopulácie uhynutého hovädzieho dobytká mesiacov u ktorých nebolo vykonané vyšetrenie na BSE

§ úradná kontrola sa vykonáva najmenej **1x mesačne vždy k 20. dňu nasledujúceho mesiaca** za obdobie jedného celého predchádzajúceho mesiaca

§ postup pri vlastnej úradnej kontrole:

1. identifikácia uhynutých zvierat, ktoré majú byť vyšetrené v zmysle monitoringu BSE prostredníctvom CEHZ a vypracovanie ich zoznamu (vzhľadom na systém ohlasovania udalostí do CEHZ sa zoznam uhynutých zvierat vypracováva vždy za celé obdobie predchádzajúceho mesiaca)
2. porovnanie zoznamu zvierat podľa bodu 1 so zoznamom vyšetrených zvierat na BSE
3. identifikácia a vytvorenie zoznamu zvierat, u ktorých požadované vyšetrenie na BSE nebolo vykonané (tabuľka č. 1 a tabuľka č. 2)
4. prijatie nápravných opatrení (došetrenie prípadov a vykonanie úradnej kontroly s vypracovaním úradného záznamu z kontroly do 30 dní od zistených nevyšetrených zvierat)
5. odhlásenie vyšetrených zvierat z CEHZ a správnosť údajov - dátumu odhlásenia zvierat'a / deň,mesiac, rok a správnosť veku narodenia zvierat'a / deň, mesiac, rok v CEHZ).

Archivácia výsledkov vlastných úradných kontrol a podkladov – **najmenej počas 3 rokov.**

B. Metodika a predmet úradnej kontroly na TSE u oviec a kôz

§ dodržiavanie monitoringu TSE u uhynutých oviec a kôz a zabitých oviec (kôz) na bitútku (na farme) **z infikovaných chovov a neinfikovaných chovoch**

§ cieľ kontroly – včasné odhalenie zvierat subpopulácie uhynutých a zabitých oviec a kôz u ktorých nebolo vykonané vyšetrenie na TSE

§ úradná kontrola sa **vykonáva najmenej 1x mesačne vždy k 20. dňu nasledujúceho mesiaca** za obdobie celého sledovaného jedného predchádzajúceho mesiaca v čase keď je vykonávaný monitoring v **infikovaných chovoch**

§ postup pri vlastnej úradnej kontrole:

1. identifikácia uhynutých a zabitých zvierat, ktoré majú byť vyšetrené v zmysle monitoringu TSE prostredníctvom CEHZ a vypracovanie ich zoznamu (vzhľadom na systém ohlasovania udalostí do CEHZ sa zoznam uhynutých zvierat vypracováva vždy za celé obdobie predchádzajúceho mesiaca)
2. porovnanie zoznamu zvierat podľa bodu 1 so zoznamom vyšetrených zvierat na TSE za daný mesiac
3. identifikácia a vytvorenie zoznamu zvierat, u ktorých požadované vyšetrenie na TSE nebolo vykonané,
4. prijatie nápravných opatrení (došetrenie prípadov a vykonanie úradnej kontroly

s vypracovaním úradného záznamu z veterinárnej kontroly do 30 dní od identifikácie nevyšetrených zvierat)

5. odhlásenie vyšetrených zvierat z CEHZ a správnosť údajov - dátumu odhlásenia zvierat'a / deň,mesiac, rok a správnosť veku narodenia zvierat'a / deň, mesiac, rok v CEHZ).
6. došetrené nenahlásené zvieratá v CEHZ a tie, ktoré boli vyšetrené v predchádzajúcom mesiaci, ale nebol ešte doručený výsledok vyšetrenia musia byť uvedené v nasledujúcom – mesačnom hlásení s komentárom.

Archivácia výsledkov vlastných úradných kontroly a podkladov – najmenej počas **3 rokov od zrušenia veterinárnych opatrení.**

Tabuľky pre potreby hlásení z RVPS na ŠVPS SR

- **tabuľka č. 1** Kontrola dodržiavania monitoringu BSE a evidencie o výsledkoch laboratórnych vyšetrení u uhynutého hovädzieho dobytku na farme
- **tabuľka č. 2** Kontrola dodržiavania monitoringu BSE a evidencie o výsledkoch laboratórnych vyšetrení u hovädzieho dobytku zabitého na farme – DZ
- **tabuľka č. 3** Sumárne hlásenie o počtoch hovädzieho dobytku vyšetrovaného na BSE v zmysle monitoringu na TSE
- **tabuľka č. 4** Sumárne hlásenie o počtoch oviec a kôz vyšetrovaných na TSE v zmysle monitoringu na TSE

RVPS

- 1) zasiela hlásenia dodržiavania tohto metodického pokynu v tabuľkách č. 1, 2, 3 a 4 (a tiež v „komentároch“ v tabuľkách hlásenia o úradných kontrolách a došetreniach vykonaných v súvislosti so zvieratami, u ktorých nebolo vykonané požadované vyšetrenie na TSE a o opatreniach a kontrole neodhlásených zvierat z CEHZ) **na ŠVPS SR ku 25. dňu v každom nasledujúcom mesiaci.**
- 2) **predloží sumárnu správu za celý rok o vykonaných úradných kontrolách** (nevyšetrených zvierat, nenahlásených zvierat z CEHZ) v hospodárstvach v ktorých boli zistené nedostatky (boli nariadené a skontrolované opatrenia pre zabezpečenie dodržiavania tohto metodického pokynu) **do 15 januára nasledujúceho kalendárneho roku na ŠVPS SR.**
- 3) uchováva záznamy o vykonaných úradných kontrolách a výsledkoch týchto kontrol **najmenej 3 roky.**

ŠVPS SR

- 1 vykoná úradné kontroly dodržiavania tohto metodického pokynu, najmä spôsob došetrenia prípadov zvierat u ktorých požadované vyšetrenie na BSE nebolo vykonané. ŠVPS SR vykoná **minimálne 5 úradných kontrol za rok na vybraných RVPS a vybraných hospodárstvach, aby boli za 5 rokov skontrolované všetky RVPS (MANCAP)**
- 2) vydáva usmernenia na vykonávanie a dodržiavanie programu monitoringu prevencie a kontroly TSE.

V. Prílohy

Príloha č. 1. Protokoly z dennej jatočnej prehliadky mäsa v rámci monitoringu TSE

Príloha č. 2 Evidencia hlásení o úhyne zvierat (vzor)

Príloha č. 3 Evidencia hlásení o zabíjaní HD (oviec a kôz) na ľudskú spotrebu

Príloha č. 4 Tabuľky č. 1, 2, 3, 4 hlásení RVPS na ŠVPS SR

Evidencia hlásení o úhyne zvierat

(podľa § 37 ods. 2 písm. a) zákona č. 39/2007 Z. z.)

RVPS

Druh zvierat:.....

Poradové číslo	Meno a priezvisko vlastníka/držiaka	CEHZ farmy	Adresa ulica, číslo domu, PSČ, obec	Okres	Dátum úhynu zvierat'a	Telefónne číslo aj predvoľbu u pevnej linky/kontakt*	Dátum a čas Nahlásenia*	Identifikácia zvierat'a podľa CEHZ	Vek zvierat'a	Dátum odberu vzorky	Dátum* oznámenia výsledku vyšetrenia na RVPS (fax/mail)*

*Nepovinné údaje

Evidencia hlásení o zabíjaní HD (oviec a kôz) na ľudskú spotrebu (podľa § 37 ods. 1 zákona č. 39/2007 Z. z.)

RVPS

Druh zvierat

Poradové číslo	Meno a priezvisko vlastníka/držiaka	CEHZ farmy	Adresa ulica, číslo domu, PSČ, obec	Okres	Dátum zabíjania zvierat'a	Telefónne číslo aj predvoľbu u pevnej linky/kontakt*	Dátum a čas nahlásenia *	Identifikácia zvierat'a podľa CEHZ	Vek zvierat'a	Dátum odberu vzorky *	Dátum* oznámenia výsledku vyšetrenia na RVPS (fax/mail)* *

*Nepovinné údaje

Tabuľka č. 1

Hlásenie RVPS na ŠVPS SR

Kontrola dodržiavania monitoringu BSE a evidencie o výsledkoch laboratórnych vyšetrení u uhynutých HD na farme

RVPS

Druh zvierat: **hovädzí dobytok**

Mesiac:

Rok:

Kontrola vykonaná ku dňu:

Poradové číslo	Farma ¹		Počet uhynutých HD staršie ako 48 mesiacov			Nevyšetrené HD na BSE (číslo) ⁵	Vyšetrené ale neevidovaný presun HD v CEHZ (ich čísla) ⁶
	Názov	CEHZ	podľa CEHZ ²	hlásených na RVPS ³	vyšetrených na BSE ⁴		
<i>Komentár: ⁷</i>							
<i>Komentár: ⁷</i>							
	SPOLU						

Za daný mesiac sa vždy uvedú len tie chovy ktoré podľa zostavy z CEHZ nahlásili úhyn do CEHZ a ak je zviera z chovu nahlásené na RVPS a nie je uvedené v CEHZ

- 1- vyplní sa názov farmy a jej číslo podľa evidencie v CEHZ
- 2- uvedie sa počet uhynutých HD (kód K%) nahlásených v CEHZ z farmy.
- 3- uvedie sa počet uhynutých HD nahlásených na RVPS z danej farmy
- 4- uvedie sa počet zvierat od ktorých sú na RVPS výsledky vyšetrení (musia sa nahrávať aj do VIS)
- 5- uviesť konkrétne číslo HD, ktoré nebolo vyšetrené na základe výsledkov kontroly RVPS (porovnanie zostavy CEHZ a zostavy vyšetrených zvierat)
- 6- uviesť konkrétne číslo HD, ktoré bolo vyšetrené na základe výsledkov kontroly RVPS, ale nebolo v čase vykonávania kontroly v zostave CEHZ evidované ako uhynuté.
- 7- uviesť vykonané opatrenia (napr. ak nie je zviera zahlásené do CEHZ a ak budú zistenia opakované (2 a 3 mesiace po sebe) chov bude zaradený na výkon kontroly CEHZ – analýza rizík. Ak nebudú zvieratá vyšetrené na BSE je potrebné vykonať kontrolu na mieste a vydať opatrenia.)

Tabuľka č. 2

Hlásenie RVPS na ŠVPS SR

Kontrola dodržiavania monitoringu BSE a evidencie o výsledkoch laboratórnych vyšetrení u HD zabitého na farme (DZ),(NP)

RVPS

Druh zvierat: **hovädzí dobytok**

Mesiac:

Rok:

Kontrola vykonaná ku dňu:

Poradové číslo	Farma ¹		Počet HD - ** DZ staršie ako 72 mesiacov / * NP staršie ako 48 mesiacov			Nevyšetrené HD na BSE (ich číslo) ⁵	Vyšetrené ale neevidovaný presun HD v CEHZ (ich číslo) ⁶
	Názov	CEHZ	Podľa CEHZ ²	hlásených na RVPS ³	vyšetrených na BSE ⁴		
Komentár: ⁷							
2							
3							

* NP – nutné zabitie

** DZ - domáca zabíjačka

V danom mesiaci sa vždy uvedú len tie chovy ktoré podľa zostavy z CEHZ nahlásili úhyn do CEHZ a ak je zviera z chovu nahlásené na RVPS a nie je uvedené v CEHZ.

1- vyplní sa názov farmy a jej číslo podľa evidencie v CEHZ

2- uvedie sa počet HD zabitých na farme (kód B11111) nahlásených v CEHZ z farmy

3- uvedie sa počet HD zabitých na farme nahlásených na RVPS z farmy

4- uvedie sa počet HD zabitých na farme od ktorých sú na RVPS výsledky vyšetrení (musia sa nahrávať aj do VIS)

5- uviesť konkrétne číslo HD, ktoré nebolo vyšetrené na základe výsledkov kontroly RVPS (porovnanie zostavy CEHZ a zostavy vyšetrených zvierat)

6- uviesť konkrétne číslo HD, ktoré bolo vyšetrené na základe výsledkov kontroly RVPS, ale nebolo v čase vykonávania kontroly v zostave CEHZ evidované ako zabité na farme.

7- uviesť vykonané opatrenia. Ak nebudú zvieratá vyšetrené na BSE je potrebné vykonať kontrolu na mieste a vydať opatrenia.

Tabuľka č. 3

Hlásenie RVPS na ŠVPS SR:

Mesiac:

Rok:

Sumárne hlásenie o počtoch hovädzieho dobytku vyšetřovaného na BSE v zmysle monitoringu na TSE

	Počet HD uhynutých nad 48 mesiacov		Počet HD zabitých na bitúnku nad 48 mesiacov NP*		Počet HD zabitých na bitúnku nad 72 mesiacov		Počet HD zabitých na farmách - nad 72 mesiacov DZ**		Počet HD zabitých na farmách NP* nad 48 mesiacov	
	HD uhynuté podľa CEHZ ¹	HD vyšetřené na BSE ²	Počet NP* ³	Vyšetřené na BSE ⁴	Počet zabitých ⁵	Vyšetřené na BSE ⁶	Zvieratá podľa CEHZ ⁷	Vyšetřené na BSE ⁸	Zvieratá podľa CEHZ ⁹	Vyšetřené na BSE ¹⁰
SPOLU										

* NP – nutné zabitie

** DZ - domáca zabíjačka

1 počet HD uhynutých zaevidovaných v CEHZ za daný mesiac (K%)

2 počet uhynutých HD vyšetřených na BSE – údaj podľa výsledkov vyšetření - laboratórných protokolov archivovaných na RVPS

3 počet zvierat zabitých na bitúnku kde RVPS vykonáva dozor – zabitie a prehliadnuté na bitúnku ako naliehavé zabitie (evidencia musí súhlasiť s protokolmi na bitúnku)

4 počet vyšetřených HD – z laboratórných protokolov na bitúnku (evidencia musí súhlasiť s protokolom na bitúnku)

5 počet HD zabitých na bitúnku RVPS – zabitie a prehliadnuté na bitúnku (evidencia musí súhlasiť s protokolom na bitúnku)

6 počet vyšetřených HD – z laboratórných protokolov na bitúnku (evidencia musí súhlasiť s protokolom na bitúnku)

7 počet HD zaevidovaných v CEHZ (B11111) - DZ

8 počet HD vyšetřených na BSE – údaj z výsledkov vyšetření podľa laboratórných protokolov archivovaných na RVPS

9 počet zvierat zaevidovaných v CEHZ (B11111)

10 počet zvierat vyšetřených na BSE – údaj z výsledkov vyšetření podľa laboratórných protokolov archivovaných na RVPS

Tabuľka č. 4

Hlásenie RVPS na ŠVPS SR:

Mesiac:

Rok:

Sumárne hlásenie o počtoch oviec / kôz vyšetřovaného na TSE v zmysle monitoringu na TSE

	Počet uhynutých oviec nad 18 mesiacov		Počet uhynutých kôz nad 18 mesiacov		Ovce zabité na bitúnku nad 18 mesiacov z infikovaných chovov		Ovce zabité na farmách - nad 18 mesiacov DZ* <i>len ak sú údaje</i>		Kozy zabité na farmách nad 18 mesiacov DZ* <i>len ak sú údaje</i>	
	podľa CEHZ ¹	vyšetřené na TSE ²	podľa CEHZ ₁	vyšetřené na TSE ²	Počet zabitých ₃	Vyšetřené na TSE ⁴	podľa CEHZ ₅	Vyšetřené na TSE ⁶	podľa CEHZ ₇	Vyšetřené na TSE ⁸
SPOLU										

* DZ - domáca zabíjačka

1 počet oviec / kôz uhynutých zaevidovaných v CEHZ (K%)

2 počet uhynutých oviec / kôz vyšetřených na TSE – údaj z výsledkov vyšetření - laboratórných protokolov archivovaných na RVPS

3 počet oviec zabitých na bitúnku z infikovaných chovov – zabité a prehliadnuté na bitúnku

4 počet vyšetřených oviec z infikovaných chovov – z laboratórných protokolov na bitúnku (evidencia musí súhlasiť s protokolom na bitúnku)

5 informatívne údaje - počet oviec zaevidovaných v CEHZ (B11111) - len ak má RVPS potrebné údaje, nie je povinné !

6 informatívne údaje - počet oviec vyšetřených na TSE – údaj z výsledkov vyšetření podľa laboratórných protokolov archivovaných na RVPS - len ak má RVPS potrebné údaje, nie je povinné !

7 informatívne údaje - počet kôz zaevidovaných v CEHZ za daný rok (B11111) - len ak má RVPS potrebné údaje, nie je povinné !

8 informatívne údaje- počet kôz vyšetřených na TSE – údaj z výsledkov vyšetření podľa laboratórných nálezov archivovaných na RVPS - len ak má RVPS potrebné údaje, nie je povinné !